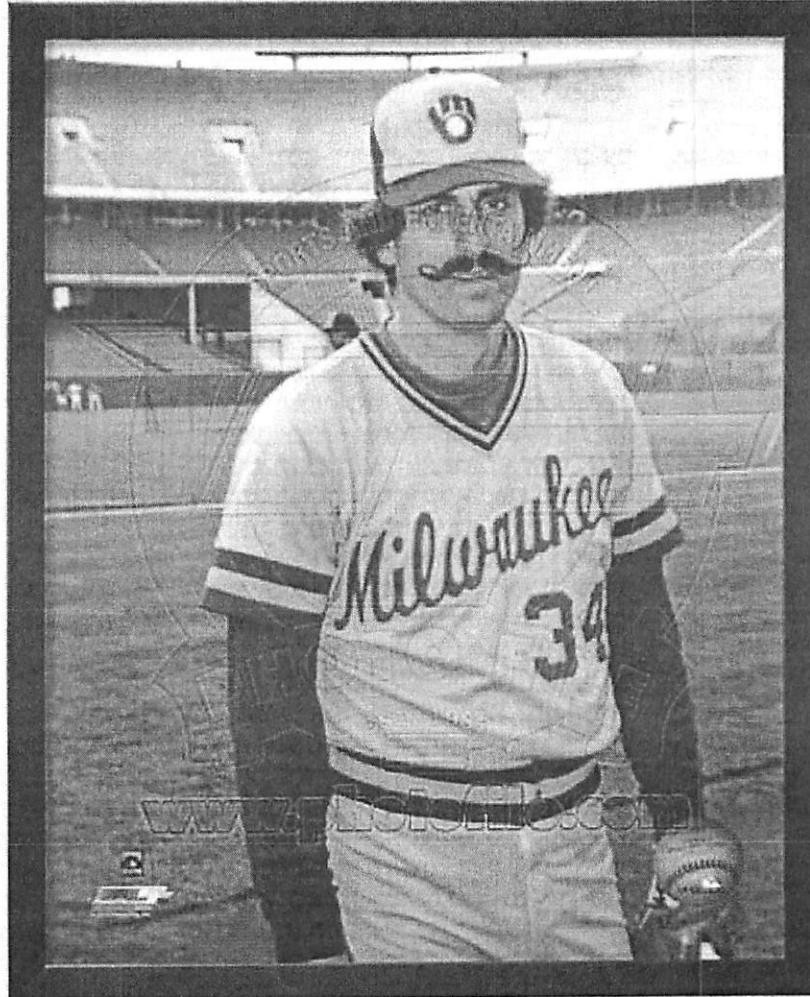

34A

TONIGHT'S SHIR TOPIC

Now find the perfect frame
 20" x 24" Print Only ~~\$89.99~~ \$49.49
 22" x 26" Framed Print ~~\$188.99~~ \$103.94

Buy Print Only

Buy it Framed
 Recommended Frames

Custom Frames

Frame Summary
 More Details

Style: SOHO Thin - Width 1"
 Glass: Acrylic: Clear

CUSTOMIZE YOUR FRAME

- Frames
- Add Mat
- Glass

Recommended

נימוקי יוסף מסכת מועד קטן דף י עמוד ב

(25)

צפרנים במועד במספרים מהא דלא אמר (שמואל) שמע מינה ארבע דוקא בשיני' אבל בגנוסתרי לא אלא ודאי במספרים שרי והא דשקלינהו לטופריה בשיניה משום דהוה בי מדרשא דלא שכיחי גנוסתרי ועוד כתב הרי"ף ז"ל דהא דשרינן באבל ליטול צפרניו בשיניו לא תימא דוקא בתוך שלשים אלא אפילו בתוך שבעה בידי או בשיניו מותר ומותר לגלח השפה בחולו של מועד ודוקא מה שנכנס לתוך פיו שמעכב עליו ואם אדם אסטניס הוא ואנינא דעתיה אפילו כל שהוא כשפה המעכבת דאמי ליה ומותר לגלחו וי"א דדוקא במועד הוא דמותר אבל באבל לא ואחרים כתבו בשם הראב"ד ז"ל דכל שמעכבת (לאבל) [לאכול] אפילו תוך ז' מותר והכי איתא בירושל' אע"פ שכל שאר שער אפי' של בית הסתרים אסור לו כל ל' בתספורת והאשה מותרת בנטילת שער בית הסתרים לאחר ז' משום נוול אבל לגלח שער ראשה אסורה כל שלשים עכ"ל:

מתני' ואלו מכבסין. פירוש (ואלו) כמו שגזרו בגלוח כדי שלא יכנס אדם מנוול לרגל כך גזרו בתכבוסת אבל התירו לאלו שלא היה להם פנאי:

ומנודה. דק"ל שאסור בתכבוסת כמו האבל בעוד שעומד בנדויו והתירו לו נדויו ברגל נמצא שלא היה לו פנאי קודם הרגל:

ומי שנשאל. שנדר שלא לכבס ולא נזדמן לו חכם להתיר לו עד עכשיו במועד:

ומטפחות הידים. שמתנגבים בהם בשעת אכילה:

ומטפחות ספרים. בגד שנותנין הספרים למסתפר בין כתיפיו מפני השער הנפל וצריך לכבס תמיד אע"פ שכבס אותו קודם המועד ובירושלמי גריס מטפחות ספרים כלומר של ספר תורה דגרסינן עלה מטפחות ספרים אין מכבסין אותם במי רגלים מפני הכבוד ומי רגלים מעבירין הכתם כדאמרינן בנדה (דף סג א) מי רגלים של מ' יום אלא דלכבוד התורה אסור כי אם בנתר ובורית:

הספג. שמתנגבים בהן כשיוצאים מבית המרחץ:

והזבין וכו' וכל העולים מטומאתן. כגון מצורע וטמא מת שצריכין להחליף בגדיהם או לכבסן לכל אלו מותרים במועד שלא היה אפשר להם לכבס קודם הרגל:

ושאר כל אדם. לפי שהיה להם פנאי אסורין כדי שלא יכנסו ברגל מנוולים ומוקמינן בגמ' דוקא בכלים של צמר שאין מתטנפין במהרה והיה להם לכבסן קודם הרגל אבל בכלי פשתן שנוחין להטנף אפילו בשאר בני אדם מותרין שאין קבע לכיבוסן ותמיד צריך לכבסן:

גמ' מי שאין לו אלא חלוק אחד. פירוש שאע"פ שכבס אותה קודם המועד צריך לכבסם עוד אבל מי שיש לו שני חלוקין יכול לכבסם קודם המועד וללבוש אחד ולהניח אחד וכתב הראב"ד ז"ל האי חלוק של צמר הוא דאילו של פשתן הא אמרינן כלי פשתן אין בהם משום גיהוץ וכל אלו שמכבסין במועד מכבסין כדרך אפילו בנתר וכלי פשתן מכבסין כדרך במועד ולא בעי צניעות אלא אפי' בנתר מותר לכבסן כשהוא לצורך המועד שהם מתטנפים מהרה וקלים להתכבס ולא אסרינן אלא כלים של צמר שהם קשים לכבסם או של צמר גפן ובהנהו איירי מתני' ולפיכך לא התירו אלא לאלו דמנינן:

ירושלמי בעון קומי רבי יוסי בגדים קטנים מה הן אמר לון כמי שאין לו אלא חלוק אחד (התם) ובודאי דבצמר אצטריך למימר:

מתני' קדושי נשים. פירוש כגון הרי את מקודשת לי דהאשה נקנית בשטר והל"ל דבר האבד מפני שאולי יקדים אחר לקדשה וזהו הטעם בכל הנזכרים במשנה:

גיטין. שרוצה הבעל ללכת ולא תשאר עגונה:

שוברים. אם אבד המלוה שטר החוב והלוה מתיירא לפרעו שמא יתבענו פעם אחרת תקנו חכמים שיכתוב לו המלוה שובר שהוא שטר

טור יורה דעה הלכות אבילות סימן שצ

אבל אסור לגלח אחד שער ראשו ואחד שער זקנו ואחד כל שער שבו אפי' בית הסתרים לכן כ' הראב"ד אף ע"פ שבחול המועד מותר לגלח השער שעל השפה ב' באבל כל ל' יום אסור ג' והר"ץ גיאות כ' שאסור תוך ז' ומותר לאחר ז' וכל"כ בה"ג והרמב"ן כ' שאפי' תוך שבעה מותר ליטול כל שערה שעל השפה ומהצדדין כל שמעכב האכילה ישב לגלח ואמרו לו מת אביו ה"ז משלים ראשו ג' אחד המגלח ואחד המתגלח כל אלו שאמרו מותר לגלח בח"ה כגון הבא ממדינת הים ג' שהלך להרויח ולא היה לו פנאי לגלח קודם המועד והיוצא מבית השביה ומבית האסורין ומנודה שהתירו לו חכמים והנשאל לחכם והותר כולם אסורין לגלח בימי אבלו שאם ארעו אחד מאלו קודם האבילות ונכנס מיד תוך האבל אסור לגלח אבל אם ארעו אחד מאילו ותכפוהו מיד שני אבילות זה אחר זה מגלח כדרכו בין בתער בין במספרים אפי' תוך ז' ואדם אחר שתכפוהו אביליו זה אחר זה ג' מיקל שערו פי' ג' שמגלחו קצת בתער אבל לא במספרים על כל המתים מגלח לאחר ל' יום על אביו ואמו ג' עד שיגערו בו חביריו ואפי' פגע בו הרגל לאחר ל' יום אסור עד שיגערו בו חביריו תניא באבל רבתי אשה מותרת בנטילת שער אחר שבעה וכל"כ רב אלפס שאשה מותרת בנטילת שער והקשה הרמב"ן אם כן ג' תהא מותרת בגיחוץ וכן כל מצות ל' לא יהא נוהגת בה על כן נראה כדברי המפרשים דנטילת שער דשרי באשה היינו ג' במעברת סרק על פניה וטופלתו בסיד שהוא משום תכשיט שלא תתנוול על בעלה אבל בתספורת ממש אסורה כל ל' יום כמו האיש וכן ג' כתב א"א הרא"ש ז"ל תניא כשם שאסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפרניים דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר והלכתא כותיה ומותר בין בשל ידים בין בשל רגלים ומיהו דוקא בשינוי כגון בידיו או בשינוי אבל במספרים או בסכין אסור כתב ר"ף חזינא לקצת רבוותא דכתבו דוקא תוך ל' אבל תוך ז' אסור ואנן לא סכירא לן הכי אלא אפי' תוך ז' שרי וכל"כ הרמב"ן וכתב הר"ץ גיאות דאחר ז' מותר אפי' במספרים וכל"כ בה"ג וכן פסק בספר המצות אבל הרמב"ן כתב שאין חילוק בין תוך שבעה לאחר שבעה שלעולם אינו מותר אלא ע"י שינוי:

רמב"ם הלכות אבל פרק ו

34

הלכה א

מדברי סופרים שיהיה האבל נוהג במקצת דברי אבילות כל שלשים יום, ומנין סמכו חכמים לשלשים יום, שנאמר ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, מכלל שהאבל מצטער כל שלשים יום. +/השגת הראב"ד/ מדברי סופרים וכל עד מצטער שלשים יום. א"א בגמ' למצוה ראשיכם אל תפרעו ואתיא פרע פרע מניד עכ"ל. +

הלכה ב

ואלו דברים שהאבל אסור בהן כל שלשים יום: אסור בתספורת, ובגיהוץ, ובנשוואין, ובשמחת מרעות, ולילך בסחורה ממדינה למדינה, הכל חמשה דברים.

הלכה ג

בתספורת כיצד, כשם שאסור לספר כל שער גופו, או לגלח שפמו, או לקוץ צפרניו בכלי כל שבעה, כך אסור כל שלשים יום, במה דברים אמורים באיש, אבל באשה מותרת אַ בנטילת שער לאחר שבעה והאיש עד שלשים יום, ועל אביו ועל אמו חייב לגדל שערו עד שישלח פרע או עד שיגער בו חבריו.

הלכה ד

וכן אסור ללבוש כלים לבנים חדשים ומגוהצין כל שלשים יום, אחד האיש ואחד האשה, היו צבועין ומגוהצין מותרין, וכן אם לא היו חדשים אע"פ שהן לבנים ומגוהצין מותרין, וכלי פשתן אין בַּ בהן משום גיהוץ ולאחר שלשים יום מותר בגיהוץ אפילו על אביו ועל אמו.

הלכה ה

בנישוואין כיצד, אסור לישא אשה כל שלשים יום, ומותר לארשה אפילו ביום המיתה, ומי שמתה אשתו, אם כבר קיים מצות פריה ורביה ויש לו מי שישמשנו ואין לו בנים קטנים הרי זה אסור לישא אשה גַ אחרת עד שיעברו עליו שלשה רגלים, אבל מי שלא קיים מצות פריה ורביה, או בַּ שקיים ויש לו בנים קטנים או שאין לו מי שישמשנו, הרי זה מותר לארשה ולכנס מיד ואסור לו לבא עליה עד שלשים יום, וכן גַ האשה שהיתה אבלה לא תבעל עד שלשים יום.

הלכה ו

שמחת מרעות שהיה חייב לפרוע אותה מיד, מותר לעשותה מיד לאחר שבעה, אבל אם אינו חייב לפרעה אסור להכנס לה עד שלשים יום.

הלכה ז

במה דברים אמורים בשאר כל מתים, אבל על אביו נַ ועל אמו בין כך ובין כך לא יכנס לשמחת מרעות עד שנים עשר חדש. +/השגת הראב"ד/ בד"א בשאר מתים וכל עד י"ב חדש. א"א ולשמחת מצוה עד שלשים יום כשאר מתים. +

הלכה ח

על כל המתים כולן מותר לילך בסחורה לאחר שלשים, על אביו ועל אמו עד שיגער בו חבריו ויאמרו לך עמו.

הלכה ט

על כל המתים כולן רצה ממעט בעסקו רצה אינו ממעט, על אביו ועל אמו ממעט בעסקו.

הלכה י

ההולך ממקום למקום אם יכול למעט בעסקו ימעט ואם לאו יקנה צרכי הדרך ודברים שיש בהן חיי נפש.

הלכה יא

מי שהיה בעלה צלוב בעיר או אשתו צלובה או אביו ואמו, אסור לו לשכון באותה העיר עד שיכלה הבשר, ואם היתה עיר גדולה כאנטוכיא יש לו לשכון בצד האחר שאינן צלובין בו.

הלכה יב

יום שביעי מקצתו ככולו והוא עולה לכאן ולכאן, ולפיכך מותר לכבס בַּ ולרחוץ ולעשות שאר הדברים ביום שביעי, וכן יום שלשים מקצתו ככולו ומותר לספר ולגהץ ביום שלשים.

הלכה יג

מי שתכפוהו אביו והכביד שערו מיכל בתער לא במספרים, ומכבס כסותו במים אבל לא בנתר ולא בחול, ורוחץ כל גופו בצונן אבל לא בחמין, וכן מי שתכפוהו אביו ובא ממדינת הים ומבית השביה, או שיצא מבית האסורים, או שהיה מנוודה והותר, או שהיה מודר ונשאל על נדרו והותר, וכל היוצא מטומאה לטהרה הרי אלו מגלחין בימי אבלם, הואיל ותכפם אבל אחר אבל ולא מצאו פנאי.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שצ

56

דיני גילוח וסריקה באבל, ובו ז' סעיפים.

סעיף א

{א} אבל (א) אסור (ב) לגלח שערו, {א} אחד שער ראשו ואחד שער זקנו ואחד כל שער שבו, ואפילו של בית הסתרים, כל ל' יום. {ב} גשער השפה ומהצדדים, א כל שמעכב את האכילה, תוך ז' אסור; אחר שבעה, מותר.

סעיף ב

{ג} ישב לגלח, ואמרו לו: מת אביו, הרי זה משלים ראשו, <א> אחד המגלח ואחד המתגלח; ומה שהספר גומר, היינו בדליכא ספר אחר במתא.

סעיף ג

כל אותם שאמרו מותר לגלח בחול המועד, אם אירעו אחד מאלו קודם האבילות, ונכנס מיד תוך האבל, אסור לגלח. אבל אם אירעו אחד מאלו, ותכפוהו מיד שני אבלות זה אחר זה, מגלח כדרכו, בין בתער בין במספרים, {ב} ואפילו תוך שבעה. ואדם אחד שתכפוהו אביליו זה אחר זה, מיקל שערו בתער אבל לא במספרים. {ג} ובלבד שישענו בצניעא (כ"י בשם הרמב"ן).

סעיף ד

על כל המתים מגלח לאחר שלשים; על אביו ועל אמו, עד שיגערו בו חבריו. הגה: {א} ואין הרגל מהני אם פגע קודם שיגערו בו חבריו (טור). ועיין בא"ח סימן תקמ"ח. ושיעור גערה יש בו פלוגתא, ונהגים {ב} בג' חדשים (כדעת מהר"א"י בפסקיו ואגודה ומר"ל והר"ן). ובמקומות אלו נהגין שאין מסתפרין על אב ואם כל י"ב חדש (מר"ל מנהג קצת מקומות), אם לא לצורך, כגון שהכביד עליו שער, או שהולך בין עובדי סוכים ומתנוול ביניהם בשערותיו, דמותר לספר (כן השיב הא"י).

סעיף ה

{ו} אשה מותרת בנטילת שער אחר ז'. הגה: {ה} ויש {ו} אוסרים אף לאשה, וכן עיקר.

סעיף ו

{ז} <ב> לסרוק {ג} (ראשו) במסרק, מותר, אפילו תוך שבעה.

סעיף ז

כשם שאסור לגלח כל שלשים יום, כך אסור ליטול צפרנים {ב} בכלי; אבל בידיו או בשיניו, מותר, {א} אפילו תוך שבעה. {ב} ואשה שאירע טבילתה אחר שבעה, תוך שלשים, אם תטול צפרניה בידיה או בשיניה אינה נוטלת יפה, אלא תאמר לעובדת כוכבים ליטלם בתער או במספרים. הגה: {ג} ולא דוקא עובד כוכבים, אלא הוא הדין ישראלית, וסרכא לישנא {ב} דחול המועד נקט (דעת עצמו).

ש"ך יורה דעה סימן שצ

48

א כל שמעכב כו'. תימה דכאן פסק כדעת הר"ץ גיאות שבטור ובב"י כתב דנקטינן כהראב"ד ורמב"ם דאסור כלל ואין חילוק בין שערות המעכבים האכילה או לא ע"ש:

ב לסרוק כו'. כאן חסר סעיף א' שהרי נרשם סעיף ד' סעיף ו' ולא נרשם סעיף ה' ולא כעט"ז שחלק סעיף ה' לב' סעיפים ע"ש אלא צ"ל סעיף חדש כמו שהוא במקצת ספרי הש"ע וכך צ"ל אשה מותרת בנטילת שער אחר ז', הג"ה ויש אוסרים אף לאשה וכן עיקר ע"כ, וכן הוא בהקדמת סמ"ק ע"ש ועיין בב"י ב' הדעות והב"ח פסק דבמקום שדרכה של אשה לגלח שערות אלו כגון רבוי שערות דצידעא ובת צידעא מותרת ליטלם אחר ז' ע"ש:

ג האשה כו'. ובב"י משמע דאפ"י לאיש מותר שאין כאן לא תענוג ולא שמחה ונ"ל דל"ד נקט אשה ובב"ח כתב שמצא שט"ס הוא וצריך להגיה לסרוק ראשו כו' וכן הוא בעט"ז אך בהגה' סמ"ק בשם א"ז מתיר דוקא לאשה ולא לאיש ומביאו הב"ח:

ד ולא דוקא עובדת כוכבים כו'. ולפעד"נ דדוקא נקט עובדת כוכבים דאלת"ה א"כ אפילו לאיש לשתרי לגלח או ליטול צפרניו על ידי ישראל אחר אלא ודאי כיון דשלוחו הוא אסור וא"כ אמאי שרי באשה טפי בשלוחה מבהיא עצמה וגם דוחק לומר דסרכא דלישנא דח"ה נקט דהא המחבר ס"ל בא"ח סי' תקל"ב דמותר ליטול צפרניו בח"ה אלא דהגמ"י ס"ל דאסור ליטול צפרניו בח"ה וקאמר דעל ידי עובד כוכבים מותר דאמירה לעובד כוכבי' שבות ובמקום מצוה לא גזור ואם כן ה"ה באבל דהא קי"ל אמירה לעובדי כוכבים שבות אפילו בדבר שאינו של שבת וכדלעיל הלכות כלאי בהמה סי' רצ"ז ס"ד וא"כ הכא דוקא לעובד כוכבים שרי דאמירה לעובד כוכבים לא אסור אלא משום שבות ובמקום מצוה לא גזור אבל לישראל אסור ודו"ק:

6

ודנים דיני ממונות ודיני מכות ודיני נפשות במועד, ומי שאי אפשר לו להגות במועד, וכשם שדנין במועד כך כותבין מעשה בית דין וכל הדומה לו, כיצד כותבין הדיינין אגרות שום ששמו לבעל חוב ואגרות שמכרו בהן למזון האשה והבנות, ושטרי חליצה ומיאונים, וכל הדומה להן מדברים שצריכים הדיינין לכתבם כדי שיזכרום, כגון טענות בעלי דינין או דברים שקיבלו עליהן כגון איש פלוני נאמן עלי, או איש פלוני ידון לי, מי שצריך ללוות במועד ולא האמינו המלוה בעל פה הרי זה כותב שטר חוב, וכן כותבין גיטין וקידושי נשים ושוברין ומתנות, שכל אלו כצרכי רבים הן. +/השגת הראב"ד/ וכן כותבין גיטי נשים וקידושי נשים ושוברין ומתנות. א"א לא כי אלא כדבר האבד הם. + הלכה יג

ואסור לכתוב במועד אפילו ספרים ט תפילין ומזוזות, ואין מגיהין אפילו אות אחת בספר העזרה מפני שזו מלאכה שאינה לצורך המועד, אבל כותב אדם תפילין ומזוזה לעצמו וטוהה תכלת לבגדו, ואם אין לו מה יאכל כותב ומוכר לאחרים כדי פרנסתו. הלכה יד

ומותר לכתוב אגרות של שאלת ג שולם במועד, וכותב חשבונותיו ומחשב יציאותיו, שכתובות אלו אין אדם נזהר בתקונן מאד ונמצאו כמעשה הדיוט במלאכות. +/השגת הראב"ד/ ומותר לאדם לכתוב אגרות של שאלת שלום. א"א שאילת שלום שמא לא ידמין לו מוליך הכתב, מחשב יציאותיו צורך המועד הוא. + הלכה טו

עושין כל צרכי המת במועד, גוזזין שערו ומכבסין כסותו ועושין לו ארון, ואם לא היו להם נסרים מביאין קורות ונוסרין מהם נסרים בצנעה בתוך הבית, ואם היה אדם מפורסם עושין אפילו בשוק, אבל אין כורתין עץ מן היער לנסור ממנו לוחות לארון, ואין ג חוצבין אבנים לבנות בהן קבר. הלכה טז

ג אין רואין את הנגעים במועד שמא ימצא טמא ונמצא חגו נהפך לאבל, ואין נושאים נשים ולא מייבמין במועד כדי שלא תשתכח שמחת החג בשמחת הנשואין, אבל מחזיר הוא את גרושתו, ומארסין נשים במועד, ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין ולא סעודת נישואין כדי שלא יערב שמחה אחרת בשמחת החג. הלכה יז

אין מגלחין ואין מכבסין במועד גזירה שמא ישהה אדם עצמו לתוך המועד ויבוא יום טוב הראשון והוא ג מגוול, לפיכך כל מי שאי אפשר לו לגלח ולכבס בערב יום טוב הרי זה מותר לכבס ולגלח במועד. הלכה יח

כיצד אבל ג שחל שביעי שלו להיות ביום טוב או שחל להיות בערב יום טוב והרי הוא שבת שאי אפשר לגלח והבא ממדינת הים והוא שלא יצא להטייל אלא לסחורה וכיוצא בה, והיוצא מבית השבייה ג ומבית האסורים, ומי שהיה מנודה ולא התירוהו אלא במועד, ומי שנשבע שלא לגלח ושלא לכבס ולא נשאל לחכם להתיר נדרו אלא במועד הרי אלו מגלחין ומכבסין במועד. הלכה יט

וכולן שהיה להן פנאי לגלח קודם הרגל ולא גלחו אסורין, אבל הנזיר והמצורע שהגיע זמן תגלחתן בין בתוך המועד בין קודם הרגל אע"פ שהיה להם פנאי מותרין לגלח במועד שלא יהו קרבנותיהן. וכל היוצא מטומאתו לטהרתו מותר לגלח במועד, וקטן שנולד בין במועד בין לפני המועד מותר לגלחו במועד, ואנשי משמר ששלמה משמרתן בתוך המועד מותרין לגלח מפני שאנשי משמר אסורין לגלח בשבת שלהן. הלכה כ

מותר ליטול שפה בחולו של מועד, ג וליטול צפרנים ואפילו בכלי, ומעברת האשה השיער מבית השחי ומבית הערוה בין ביד בין בכלי, ועושה כל תכשיטיה במועד, כוחלת ופוקסת ומעברת סרק על פניה וטופלת עצמה בסיד וכיוצא בו והוא שתוכל לקפלו במועד. הלכה כא

הזבים והזבות והנדות והיולדות פ וכל העולים מטומאה לטהרה בתוך המועד הרי אלו מותרין לכבס, ומי שאין לו אלא חלוק ג אחד הרי זה מכבסו במועד, מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג הרי אלו ג מותרין לכבס במועד, וכן כלי פשתן ג מותר לכבס במועד מפני שצריכין כיבוס תמיד אפילו נתכבסו ערב יום טוב. הלכה כב

אין עושין סחורה במועד בין למכור בין לקנות, ואם היה ש דבר האבד שאינו מצוי תמיד לאחר המועד כגון ספינות או שיירות שבאו או שהם מבקשים לצאת, ומכרו בזול או לקחו ביוקר הרי זה מותר למכור או לקנות, ואין לוקחין בתים ועבדים ובהמה אלא לצורך המועד. הלכה כג

מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד, כיצד אם היתה החנות פתוחה לזוית או למבוי פותח כדרכו, ואם היתה פתוחה לרשות הרבים פותח אחת ונועל אחת, וערב יום טוב האחרון של חג הסוכות מוציא ומעטר את השוק בפירות בשביל כבוד יום טוב, מוכרי תבלין מוכרין כדרכן בפרהסיא. הלכה כד

כל שאסור לעשותו במועד אינו אומר לגוי לעשותו, וכל שאסור לעשותו במועד אם אין לו מה יאכל הרי זה עושה כדי פרנסתו, וכן עושה סחורה כדי פרנסתו, ומותר לעשיר לשכור פועל עני שאין לו מה יאכל לעשות מלאכה שהיא אסורה במועד כדי שיטול שכרו להתפרנס

סבר כיון דתנן בג' פרקים וכו' כמאן דלא שלים משמרתו ואסור לגלח ותנא ברא סבר משמרתו מיהא שלמה ליה ומותר. ופסק רבינו כתנא ברא שכמו שהלכה כמותו אבל כנוצר למעלה כן הלכה כמותו בכהן וכן פסק פ"א מהלכות ביאת מקדש:

הלכה כ

[כ] מותר ליטול וכו'. מסקנת ההלכות והגמ' שם (דף י"ח). שמותר לגלח שפה בחולו של מועד. ויש מי שכתב דדוקא שמעכבת האכילה או שהוא אסטניס. ורבינו כתב כלשון ההלכות ואפשר שבמועד בכל גונא מותר. ודין הצפרנים כך העלו בהלכות:

ועושה אשה וכו'. משנה פ"ק (דף ח'): עושה אשה כל תכשיטיה במועד ר' יהודה אומר אשה לא תסוד מפני שנוול הוא לה ובגמרא (דף ט'): אלו הן תכשיטי אשה כוחלת ופוקסת ומעברת סרק על פניה ומפורש שם דאפילו זקנה מותרת ולזה סתם רבינו וכן בהלכות הביאו משנה כפשטה לפי שסתם הכל בכלל. עוד שם תניא ר' יהודה אומר אשה לא תסוד מפני שנוול הוא לה ומודה ר' יהודה בסיד שיכול לקפלו במועד טופלתו במועד אע"פ שמצרה היא עכשיו שמחה היא לאחר זמן. ונראה שסיד שאינה יכולה לקפלו במועד דת"ק שרי ליה ור"י אוסרו וכ"כ אבן גיאת ז"ל ופסק הלכה כת"ק. וראיתי מי שכתב דת"ק דמתני' ור"י לא פליגי דודאי סיד שאינה יכולה לקפלו במועד נוול הוא לה. ואפשר שזה דעת רבינו שכתב והוא שיכולה לקפלו במועד שאל"כ למה פסק כר"י ואולי פסק כר' יהודה מפני שלא מנן בברייתא בכלל תכשיטין לסוד בסיד:

הלכה כא

[כא] הזבים והזבות וכו'. משנה באלו מגלחין (דף י"ד). הזבין והזבות והנדות והיולדות וכל העולה מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין לכבס וכו'.

ומי שאין לו אלא וכו' מימרא שם כלשונה:

מטפחות הידים וכו'. במשנה (דף י"ד). מטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג הרי אלו מותרין. ופי' מטפחות שמגבין בהם את הידים מתלכלכין תמיד וצריכין כבוס אע"פ שנתכבסו קודם המועד. ומטפחות הספרים נראה מן הירושלמי שהוא מטפחות ספרי הקדש. אבל יש מפרשים מטפחות אומני התספורת שצריכין לספר אותן שהתירו לגלח במועד. ומטפחת הספר פי' שמתגבין בהן בצאתם מן המרחץ כל אלו אע"פ שאינן של לבישה מתלכלכין תמיד:

וכן כלי וכו'. מימרא שם בגמרא (דף י"ח):

הלכה כב

[כב] אין עושין וכו'. פ"ק (דף י'). אמר רבה פרקמטיא כל שהיא אסור ואמר רבה ובדבר האבד מותר. ובירושלמי הדא שיירתא שרי למזבן מינה בחולא דמועדא ונכתב בהלכות וגם הגאונים ז"ל כתבוהו. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש שמותר לקנות מן השיירא אפילו כדי להשתכר ולעשות סחורה וכן פי' הראב"ד ז"ל וקצת המפרשים שהעברת ריוח נקרא דבר האבד ומכאן יצא להם שמותר להלוות ברבית לעכ"מ בחולו ש"מ והטעם בזה לפי שאין בכל אלו מלאכה גמורה שתהיה אסורה אפילו ב"ט ואין כאן אלא מקח וממכר שאסור מדבריהם ב"ט גזרה שמא יכתוב ובחולו ש"מ התירו מפני העברת הריוח. אבל הרמב"ן ז"ל כתב שלא התירו לקנות מן השיירא אלא מה שהוא צריך לתשמישו ואם לא יקנהו מן השיירא ויצטרך לקנות אחר המועד יהא נפסד שלא ימצאוהו בערך שמוצאו עכשיו אבל כדי להרויח ולעשות סחורה בודאי אסור לפי שהעברת ריוח אינו כדבר האבד ולפיכך אסור להלוות לנכרי ברבית ע"כ דבריו. ולהפירע ממנו דברי הכל מותר וכן מותר לו לזקוף חובו כדי להבטיח מה שהוא חייב לו שכל זה בכלל דבר האבד הוא לדברי הכל:

ואין לוקחין וכו'. משנה פרק מי שהפך (דף י"ג). אין לוקחין עבדים בתים ובהמה אלא לצורך המועד ופירשו אין זה בלוקח מן השיירא אלא בלוקח כדרכו. ונראה לי פירושם ששאר הדברים כיון שהוא צריך להם אע"פ שאינו צריך להם במועד רשאי הוא לקנותן לפי שמקח וממכר אינו אסור דבר תורה אפילו ב"ט ולפיכך במועד כל שהוא צריך לו או להשתכר שמוצאו בזול לפי דעת רבינו והר"א ז"ל מותר הוא לקנותו אבל בתים ועבדים ובהמה כיון דאושי ואוושא מלתא לא התירו לקנות אלא לצורך המועד או לצורך המוכר כמו שיתבאר לפנינו. זה ל"ל בפירוש משנתנו לחלק בין אלו לשאר דברים ושרות וכרמים דאוושא מלתא ג"כ איכא למימר דאין לוקחין ומתני' לא תנא להו לפי שאין לומר בהן לצורך המועד ולא תנא מה שצריך לעשות בו מלאכה קודם שיהנה ממנו:

הלכה כג

[כג] מוכרי פירות וכו'. משנה שם (דף י"ג) מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד והטעם שכל שאומנותן בכך כל השנה בעו צנעה אע"פ שהוא לצורך המועד וזהו שהזכירו מוכרי:

כיצד היתה החנות. ברייתא בגמרא חנות הפתוחה וכו' קרוב ללשון רבינו ושם עי"ט האחרון של חג ופירש רבינו של חג הסוכות וכן הוא כדבריו לפי שיל"ט האחרון של חג הסוכות הוא רגל בפני עצמו ומעטרין את השוק לכבוד הרגל משא"כ ביל"ט האחרון של פסח: מוכרי תבלין מוכרין כדרך בפרהסיא וכו'. שם בגמ' דרב יהודה שרא לזבוני תבלין כי אורחייהו ומפורש בהלכות והטעם שדבר ידוע שתבלין לצורך קדרת היום לוקחין אותם:

כל שאסור לעשות במועד אינו אומר לנכרי וכו'. ברייתא שם (דף י"ב) כל שאינו עושה אינו אומר לנכרי ועושה:

הלכה כד

[כד] וכל שאסור וכו'. שם (דף י"ב) מפורש שאם אין לו מה יאכל עושה כדי פרנסתו וכבר נזכר למעלה: ומותר לעשיר לשכור פועל עני וכו'. שם (דף י"ג). בעו מיניה מרב נחמן שכר פעולה שאין לו מה יאכל מהו, ובהלכות כלומר מהו לשכור את הפועל לעשות מלאכה שאינה לצורך המועד כדי שיטול שכרו שאין לו מה יאכל ואסקינן דשכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי: וכן לוקחין דברים וכו'. שם במשנה אין לוקחים בתים וכו' אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חול המועד סימן תקלא

29

דיני גילוח בחול המועד, ובו ח' סעיפים.

סעיף א

(א) <א> מצוה לגלח (ב) בערב י"ט.

סעיף ב

* (ג) אין מגלחין במועד, (ד) <ב> אפילו אם גילח קודם מועד.

סעיף ג

(ה) אפילו אם היה ב' אנוס ומפני כך לא גילח בעל"ט, אינו מגלח במועד; (ו) והוא הדין למי שהיה חולה <ג> ונתרפא במועד.

סעיף ד

* ואלו מגלחין במועד; מי שיצא מבית השביה (י) <ד> ולא היה לו פנאי לגלח קודם המועד, (י) ומי שיצא מבית האסורים ואפילו היה חבוש (ט) ביד ישראל שהיו מניחין לו לגלח, <ה> {א} וכן המנודה (ז) ששתירו לו ברגל, וכן ה' מי שנדר שלא לגלח (יא) ונשאל על נדרו ברגל, וכן (יב) הבא מן ממדינת [ה] הים (יג) בחול המועד, או שבא בערב הרגל ולא היה שהות ביום לגלח, (יד) והוא שלא יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ ו' לטייל.

סעיף ה

אע"פ שהתירו להסתפר, לא יסתפר ברשות הרבים אלא בצנעה.

סעיף ו

(טו) <ו> [י] קטן מותר לגלח במועד, (טז) אפילו נולד קודם הרגל; (ואפילו ט בפריהסיא (יז) שרי) (וכן משמע ממדכי).

סעיף ז

ז [*י] אבל א' שחל שביעי שלו (יח) בשבת ערב הרגל, מותר לגלח בחול המועד. הגה: מי שהמיד לדת כותי וחזר בתשובה, (יט) יא <כ> ודרכו לגלח, (כ) מותר לגלח במועד (תה"ד סי' פ"ז/פ"ח).

סעיף ח

* יב כל אדם מותר (כא) ליטול שפה בחול המועד. הגה: אפילו בפריהסיא; ומותר לחוף ולסרוק ראש במועד, אע"פ שמסיר שער, ואין בזה משום (כב) גילוח (מדכי ריש מ"ק).

ביאור הגר"א אורח חיים סימן תקלא

38

סעיף ב

אפי' אם כו'. ר"ל אע"ג דלא שייך טעמא כדי שלא כו' מ"מ אסור כמ"ש שם אמר אביי יאמרו כו'. ואמר שם ושאר כל אדם אסורין מ' דכולם אסורין לבר מהנך דחשיב במתני' וע"ש י"ח א' מתיב ר"י כו' הני אין כו'. ואמר' שם קטן הנולד במועד כו' שאין לך כו'. אלמא משום לתא דבית האסורין דוקא שהוא בכלל השניין במשנתנו הלא"ה לא ולי'ש וה"ה למי שהיה כו'.

סעיף ג

אפי' אם כו'. שם בעיא ונפשטה וסתם ולא כ' אומן שאבדה וכן השמיטה הר"ף ורמב"ם ורא"ש דס"ל לחומרא ועב"ז:

סעיף ד

ולא היה לו כו'. שם י"ז ב' ועט"ז:

ואפי' היה כו'. ירושלמי והביאו הרא"ש שם:

שהתירו לו ברגל. רמב"ם ודלא כהרא"ש בשם ירושלמי וטעמו דגמ' דידן פליגא דאמרין שם י"ד ב' דאזיל ופייסיה כו' ועוד דא"א לאוקמיה למתני' כאוקמתא דירושל' דאנן ק"ל כי מפייס לבעל דיניה שרינן ליה לאלתר כמ"ש הר"ף ורמב"ם וע"ש בר"ף על הא דאביי שם ט"ז א' אמר אביי היכי לעביד כו' ועיין במרדכי ריש פ"ג

ונשאל על נדרו ברגל. רמב"ם דלא כהירושלמי ונלמד מהנ"ל:

ולא היה כו'. גמ' כנ"ל:

והוא שלא כו'. גמ' שם א"ר לשוט כו' וכ"כ הרא"ש בשם הראב"ד שכן מ' בירו' וצ"ע דבירושלמי משמע להיפך וז"ל הירושל' שם תניא בשם ר"י הבא ממ"ה אסור לו לגלח ר"י כדעתיה דר"א אסור לפרוש לים הגדול מעתה כהן שיצא ח"ל הואיל ויצא שלא ברצון חכמים אסור לו לגלח חד כהן אתא לגבי ר"ח א"ל כו' שמעון בר בא כו' משמע דר' מיירי שלא בח"ל והטעם כמ"ש דאסור לפרוש לים הגדול משום סכנה וגם משמע בירוש' דאין אסור לצאת לח"ל אלא בכהן דוקא וכן שמעון בר בא כהן הוה כמ"ש בעובדא דבנתיה דמר שמואל פוק איטפיל כו' אבל בגמ' שלנו סוף כתובות לא מ' כן.

סעיף ו

ואפילו בפרהסיא כו'. דלא אסרו בתוספתא אלא במקום לאחרים אסור ועמ"א וע' רש"י ספ"ב ד"ה בתבלין:

סעיף ז

ודרכו לגלח. עיין ר"ף ורא"ש ספ"ט דשבת ונהגו כן ע"פ מ"ש בפ' בהעלותך והעבירו שער וערש"י שם ד"ה והעבירו כו' וא"כ ה"ל בכלל מ"ש במתני' הנזיר והמצורע כו' ואמר' בגמרא אפי' היה להם פנאי כו' וה"נ שלא ישוה שהרי אין מצרפין אותו לכ"ד שבקדושה עד שיגלח שם ועב"ד סי' רס"ח ס"ב בהג"ה ולי"א כו'.

סעיף ח

כל אדם מותר. לשון הרמב"ם וכ"כ הר"ף וכ' המ"מ שאף שאמרו דוקא שפה המעכבת או איסטניס ס"ל להרמב"ם דעל אבל קאי ולא על חה"מ ודבריו צ"ע שהרי באבל כת' הרמב"ם בפ"ו שאסור לגמרי וע"כ צ"ל דס"ל דקאי על חה"מ וכ"ד הטור כאן ע"ש וכ"פ נ"י וש"פ וכדעת הראב"ד מהתוספתא וכ"מ בירושלמי שאמר שפה כנטילת צפרנים לכ"ד כו' וע' בתה"א ובב"י י"ד סי' ש"צ ובכל"מ וב"י כת' שהרמב"ם גורס כגירסתינו בגמ' ופ' דלא כר' אמי כמ"ש הרא"ש ודבריו צ"ע דהא לגירסתינו ר' אמי מפרש דבריו ועוד דרנב"י דהוא בתראה ס"ל כוותיה דדוקא קודם אביי ורבא אין הלכה כו' בשלמא לגי' בה"ג וראב"ד רנב"י ככ"ע אמר ועב"ד סי' ש"ץ שפ' כר' אמי ודברי הר"ף י"ל כפי' המ"מ דמ"ש בשפה והנחה המעכבת לענין אבל אמרו אבל בח"ה מותר בכל ענין וכמ"ש לענין נטילת צפרנים וה"מ בימי כו' ובירושלמי שפם ונטילת צפרנים אית תניא תני ברגל מותר ובאבל אסור כו' רב אמר שפם כנטילת צפרנים לכ"ד ובזה דברי ש"ע אינן סותרין ג"כ אבל דברי הרמב"ם צ"ע. ואחר העיון נ"ל עיקר דהרמב"ם מפרש כפי' הערוך ערך זווית וז"ל שפה מזווית לזווית הנחה כ"ש מעכבת פי' שפה עשויה מזווית לזווית כלומר אם צריכה כולה תקון שרי אבל מקצתה לא הנחה כ"ש מעכבת פי' אם עשה שפמו והניח

מקצת שאינם עשוי מותר ליטלו כי מעכבתו באכילתו וכיוצא בו ומש"ה שרי עכ"ל. ולפ"ז מ"ש ר' אמי שפה כ"ש מעכבת ר"ל אפילו לא גילח כלל לעולם מעכבת ולעולם מותר ופסק כרבי אמי וכמ"ש הראב"ד דבתראה הוא ואף הרא"ש מודה בזה דבשל סופרים הלך אחר המיקל וזהו דעת רב אלפס דלא כרא"ש שם ע"ש. ובלאו הכי דעת הרמב"ם כאותו הנאמר באחרונה:

אפילו כו'. כמש"ל ס"ו וכמ"ש בס"י תקל"ד ס"א ובפרהסיא כו' וכ' נ"י דוקא בבגדי פשתן דניכרין לכל דלא כמרדכי והג"מ שם מתורץ קושית ב"י וא"צ למה שדחק שם בהג"ה והא דמותר כו' ועס"י תקל"ג ס"ד בהג"ה ומותר כו' שניכר ודלא כמ"ש בר"ס תקל"ה:

ומותר לחוף כו'. דאף גילוח מותר מן הדין רק כדי שלא יכנס כו' משא"כ בכה"ג וגדולה מזו אף להחם מרחץ מותר כמ"ש ספ"ק דע"א כ"א ב' כ"ש כה"ג וכיון שאין בו משום שלא יכנס כו' וראיה מדשרי להבא ממ"ה וכיוצא אלמא אין בו משום מלאכה:

חידושי הריטב"א מסכת מועד קטן דף יח עמוד א

54

דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל. פי' ואפי' איצטריך תרוייהו הא דהכא משום מועד ואידך משום כללא דאבל, ומיהו אין לשון הגמרא מתיישב דהוה ליה למימר שמואל לטעמיה דאמר שמואל וכו', והיה נראה לומר דהאי ושמואל אמר הלכה כר' יוסי בזו ובזו לישנא דגמ' הוא דמפיק ליה מאידך כללא דשמואל דאמר הלכה כדברי המיקל, וכיון דבאבל הלכה כר' יוסי קים לן ודאי דכש"כ במועד דקיל בענין זה, כנ"ל.

מדקאמר שקלינהו לטופריה משמע דהיינו כדרכו, ואפי' באבל וכש"כ במועד, וקסבר דאפי' בכדרכו פליגי, ושרי ר' יוסי והלכה כמותו, ורב דאמר בגנוסטרי אסור פליג עליה דשמואל, ואע"ג דהאי כללא דהלכה כדברי המיקל באבל כולהו אמוראי מודו ביה כדמשמע בפירקין, קסבר רב שלא נחלקו ר' יוסי ור' יהודה אלא בשינוי דר' יהודה אסור אפי' בשינוי ור' יוסי מתיר, אבל בכדרכו אפי' ר' יוסי אסור, ושמעין מינה דר' יוסי אפי' תוך שבעה שרי דהאי עובדא תוך שבעה הוה, ואפשר נמי דרב לא פליג עליה דשמואל אלא שהוסיף עליו, ולישנא דרב הכי משמע טפי, ושמואל בשינוי הוא דשקלינהו, דבגנוסטרי אפי' ר' יוסי אסור כיון דסגי ליה בשינוי שלא יהא מנוול ברגל, ולפי זה הלכה כרב, אבל ללשון הראשון אין הלכה כמותו דקיי"ל הלכה כדברי המיקל באבל, אבל דעת בעלי התוספות וכן כתב רבי יצחק נ' גיאת ז"ל דלא איתמר ההוא כללא אלא בפלוגתא דתנאי אבל בפלוגתא דאמוראי הדרין לכללין דכולי תלמודא, וכיון שכן הלכה כרב באיסורי. ונטילת צפרנים זו בזו שינוי הוא וכדאמרינן לענין שבת (שבת צ"ד ב') שהנטול צפרנים זו בזו פטור. והא דר' יוחנן לגבי מועד דשקלינהו לטופריה בשינויה יש אומרים דקסבר בגנוסטר אסור אפי' במועד וכש"כ באבל, ורבינו אלפסי ז"ל כתב דמשום דהוה בי מדרשא הוא, והיינו דנקט תלמודא דהוה בי מדרשא לאשמעינן הא, ואין זו ראייה דלהכי נקטיה תלמודא משום דזרקינהו כדאמרינן בסמוך, ועוד הביא ראייה מדלא אמרינן נמי דש"מ בגנוסטרי אסור, וזו ראייה טובה, ויש מביאין ראייה דהא אשכחן לר' יוחנן דאמר לקמן (ב' א') הלכה כדברי המיקל באבל וכיון דבאבל שרי בגנוסטר כר' יוסי כש"כ דשרי הא במועד, ואינה ראייה דאיהו אמר לך דמודה ר' יוסי בגנוסטר כדאמרן אליבא דרב, אבל הראיה השניה ראייה, וכן נמי מסייעי מהא דאמרינן בסמוך שבקשו לרבי ליטול צפרנים במועד והתיר להם וכיון דנקטינן לה סתם משמע אפי' בגנוסטר, ועוד דמייתי בהדי היתר שפה וההיא ודאי בגנוסטר, הלכך מודה ר' יוחנן לרב ושמואל באבל דאסור בגנוסטר, אבל במועד אפי' רב ושמואל מודו דמותר כדרכו שהקלו במועד יותר מאבל.

וק"ל דהא משמע דסברא דר' יוסי ור' יהודה חדא היא באבל ובמועד, וכיון דאמרינן דפלוגתא דידהו באבל היינו בשינוי מכלל דבמועד נמי בשינוי פליגי דוקא, דהא חד לישנא איתמר בתרוייהו בברייתא, וכיון דר' יוסי אסור במועד בגנוסטר אנן כמאן שרינן דאי כר' יהודה אפי' בשינוי אסור דהא אמרת דבהא פליגי, וכי תימא דכדרכו הוא דפליגי היכי אסור רב (ולא שמואל) גנוסטר (רב) באבל והלא הלכה כר' יוסי המיקל באבל, לכך היה נראה דלר' יוחנן כי הדדי נינהו ובמועד נמי בעי (גנוסטר) [שינוי] כדבעי גבי אבל לרב ושמואל דמודה ר' יוסי בגנוסטר בשתייהו, וההיא דשפה דהתיר רבי ע"י שינוי הוה, וכן פירש רבינו יצחק ז"ל, והא דלא דייקין בדר' יוחנן דש"מ דבגנוסטר אסור משום דהוה פשיטא להו דליכא מאן דשרי, וראוי בזה להחמיר.

שפה מזוית לזוית הנחה כל שמעכבת. לא גרס רש"י ז"ל הנחה, והרמב"ן ז"ל פירש דהכי קאמר כי השפה העליונה מותר לגלחה במועד מזוית לזוית אבל מה שאדם מניח מן הצדדין שלפניו אין לו לגלח אלא מה שמעכבת האכילה בלבד, ובא ר' אמי לחלוק ואמר שאפילו השפה אין מגלחין ממנה אלא המעכבת בלבד, ובתוספות פירשו בשם רבי נתנאל ז"ל כי השפה התחתונה קרויה נחת מפני שהעליונה נחה עליה כמו שקורין לריחיים התחתונה שכב (ב' ב' י"ז א'), ונכון הוא, ופסקו רבנן ז"ל הלכתא כר' אמי וקיי"ל נמי כרב נחמן דמאן דאנינא דעתיה כולה חשיבה כשפה המעכבת.

מתני'. ואלו מכבסין במועד. בגמ' מוכח להדיא דהני דמני תנא אין מידי אחריני לא, מה שאין כן במשנת אלו מגלחין כדפרשי' בריש פירקין (עי' לעיל י"ז ב' ד"ה והא), וק"ל הא מנא לן לאפלוגי בינייהו, ונ"ל משום דקתני סיפא לישנא יתירה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין, והקשו בתוספות כיון דמנינא דוקא אמאי לא קתני אבל שחל שביעי שלו בשבת ערב הרגל שיהא מותר במועד דהא אניס, ואי משום אבל אין תכבוסת אסור אלא תוך ז' וכבר הפסיקו הרגל, וי"ל דכיון דלא מצוי למיתני אבל גבי גלוח כדאמרינן לעיל (י"ז ב') לא תני ליה גבי כיבוס, ועוד נ"ל דהני דשרינן במועד הוי אפי' בגיהוץ ואבל אסור בגיהוץ כל ל' יום כדלקמן (ב' ג' א'), ועדיין צ"ת.

ומטפחות הספרים. רש"י ז"ל פירש של בעלי תספורת שנתלכלכה לו במועד לתשמיש אותן שהתירו לגלח, ואחרים פירשו מטפחות של כתבי הקדש וכן אמרו עליה בירושלמי אין מכבסין אותם במי רגלים אפי' בחול מפני הכבוד, ועוד כי אותן שמגלחין במועד מיעוטה נינהו עד שיהא צריך הספר לכבס מטפחתו.

גרסינן בירושלמי בגדים קטנים מותר לכבסן בחולו של מועד.